

Pomhaj Boh!

Cíklo 27.
1. oktobra.

Pětník 1.
1891.

Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Gšmolerjez knihicíſchcérni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtvortlétmu pſchedplatu 40 np.

19. njedžela po ſwji. Trojiz.

Mat. 9, 2: A hloj, woni pſchinjeſechu k njemu jichtneho na poſleſchcu ležo. Tačo pak Jeſuš jich wěru widjeſche, djeſche wón k temu jichtnemu: Dowér ſo, syno, twoje hréchi ſu tebi wodate.

Markus nam (2, 1) w ſwojim ſwiatym ſcjenju powjeda, ſo chyžchu někotſi k Jeſuſej člowjek donjeſcz, kij bě na wiež khor. Dokelž pak bě ſo wokoło Jeſuſa wulka hromada luda ſeſtuſala, a dokelž bě wokoło teho doma, pſched kotrymž Jeſuſ ſtejeſche, tač wjeſe luda, njebě jimi na žane waschnje mózno, ſo ſ tymle khorym pſche wſchón tónle lud hacž k Jeſuſej pſche czijſchcęz.

Ale, ſchtóž ma we wutrobje po Khrystuſu žadanie, a ſchtóž ma do njeho prawe dowérjenje, tón ſo ničemu njeda ſadželac̄, ale budže hladac̄, hacž njemoh̄ pſche wſcho k Jeſuſej dónč. Duž ſebi čjile ludžo ſwojeho wboheho khoru wſachu, kajkehož mějachu tam pſched ſobu na poſleſchcu ležo, ſaljeſechu ſ nim horje na khežu, na ſamón kryw, wſtrichu ſebi tam krych krywa a puſhczicu wboheho khoru ſ poſtronkami dele ſ krywa. Duž tam tón wbohi na wiež khoru člowjek nětke pſched ſamym Jeſuſom delka na ſemi na ſwojim poſleſchcu ležesche.

Nasch Anjes pak bě na tym wbohim khorym duž pósnał, ſo ma wón do njeho wěru, ſo pak maja jeho noscherjo wſchitzu ſ nim ſobu do njeho wěru. Hdyž tež pola nich wěra do Jeſuſa hiſchcě ſiſcze jaſna njebě, a hdyž tež wot nich žadyn Jeſuſa hiſchcě darvo wſcheho dopóſnał njebě, mějſche wot nich kózdy tola wſchitko to we wutrobje, ſchtóž je praweje wěry jadro, to rěku: woni chyžchu měčz pomož, a wot nich kózdy mějſche do Jeſuſa to dowérjenje, ſo móže jím jeno wón pomhac̄.

Š nicžim njemóžech naſhemu ſbóžnikoj wjetſche wjeſele ſcjinic̄, hacž hdyž ſ wutrobnym dowérjenjom k njemu djeſch, a hdyž k njemu djeſch, kajkij ſy, njeh měl nuſu, kij byla na tebje wot wonka pſchichla, abo tajku, kij byla cji wot nutschka naſtała. Ša woboju ma wón pomož. Wſchudže wě wón pomhac̄; byl ty tež w ſamej tajkej nuſu, ſotraž byla cji pſche wſchu měru wulka.

Tamónle na wiež khoru člowjek njeje měl ſamu lutku tule khorosc̄ na ſebi, — jeho wſchak tež hiſchcě hinaſcha khorosc̄ czijſchcęſche, to rěka: jeho hréchi, pſchetož te běchu ſa njeho najcjeſchcě brémjo. S nimi bě ſebi wón ſam tajkule khorosc̄ pſchicahnuł, a tole brémjo nětke hiſchcě wjele cjezſho na nim ležesche, hacž wſcha khorosc̄, kajkij mějſche hewał na cjele.

Njech chyžla jeno naš wſchitkých wſcha naſcha ſwonkna cjebznoſcz na naſche hréchi a na naſche ſnutſkowne hubjenſtwo dovoſinac̄, a njech chyžl kózdy wot naš ſam ſa tym ſtac̄, ſo by ſo nam tale naſcha ſchłoda wuhojiſla, potom móhł wěſče kózdy kózde cjerpenje wjele lóžo ſnjeſcz, kajkež jehe ſa žive dny potrjechi. Dokelž móže naſch Anjes kózdemu nutsch do wutrobby widjeſcz, bě ſo duž na to dohladał, kajku hluboku ſchłodu je měl tónle khoru we wutrobje, a kajke je měl pódla žadanie, runje tule ſchłodu wot ſo wotbyzej. Duž je jemu Jeſuſ prajil: „Dowér ſo, syno, twoje hréchi ſu tebi wodate!“ Kajki miły a luboſny je był tola naſch ſbóžnik ſpochi ſe wſchěmi khorym!

Se wſcheho teho móžech widjeſcz, ſchtó ſebi tón pola Jeſuſa docžaka, kij k njemu dje jako hréchňik ſ roſkatej a ſ počutnej wutrobu. Sswaric̄ wón wěſče nikoho ſa to njebudže ani ſo na njeho hóřſchic̄, ale budže ſ tajkimi ſpochi luboſnie a rjenje rěcjeſcz a jím jich hréchi wodac̄. S tajkej lóhkej, dowérnej wutrobu ſměſch tola k njemu hicž!

Ach, Anjeze, moje živjenje
Wſched tebu dobre njeje,
Duž podam ſo na proſchenje:
So ſ hnady njevjeſſeje
Móhł jaſne ſwětlo wohladac̄,
Sſej wumóženje namakac̄
Wot wſchejje njeduſhnoſcje.

Rosdželene pucje.

Po němjskim Žana Biedricha.

I. stav.

Haj, haj, djeſchcě bur Marczin Reichart hluboko ſdychujo, ſlepje njebudže pola naš: hdyž bychu naſchi nanojo tole njedželske živjenje

w naszych dniach widżeli, ja ſebi myſlu, ſo bych ſo w rowje wobroczili. Węch dżenſa w zyrki, — tam ſzym ſedma 5 abo 6 ludzi widżik; ale hdz bych dżenſ popołdnju psches domy ſchel, ſzym dobry ſa to, ſo bych, hdz by wyżoko pschischlo, dżecz doroszczeñych w zyłych Rodezach namakał a to jenož tajkich, kiž dżelacž nemiža. Wschitzh druzh ſu na žnach — a dżecz to wot starscheju widżo, a kaž ſtarí hwiſdaja, tak młodzi rejtajo, a dżenſa wjeczor budże w forezimie ſažo harz doſcz!

Tón muž mějesche prawo. Bé nimale jeniczki w Rodezach, kiž — a to niz jeno dla ſwonkownego ſwuczenja, ale ſ wutrobu — ſo stareho porjada a waschnja djerzesche, kaž bē to pola mózow. Kheža a dwór wotpočowaschtej njedželu w ſwiedženſkej czis̄inje, jeno ſo ſo najnusniſche węzy wobstarachu. A kaž bē dželawu dženſ wužwiczeny a żohnowany psches ſhromadnu modlitwu, na kotrejž ſo tež wotrocž a ſlužowna dżowka wobdželischtaj, tak njezmiedžesche njedželu nikomu Kneſeſ ſklowo pobrachowacž. Jeno hdz bē khory, njebe ſtary Reichart na ſwojim zȳkwinym blaku widżecž a wužmewzy měnjachu, ſo by duchowny hijo pschetož w zyrki bycz móh, tola kantor ſ girlowanjom prjedy ſapoczał njeby, hacž Reichart nan njeje ſwoje ſpěwarſke wotčiniš. A ſe starym khodžachu do Božeho doma wſchitzh, kiž móžachu hospodařſtwo wopuſtečicž, kóždu drugu njedželu hospoſa a wotrocž, drugu njedželu jeniczki ſyn a ſlužowna dżowka. Czi paſ, kiž njemóžachu ſemſchi hiež, njeſchiūdžechu tola wo njedželske žohnowanje, pschetož popołdnju ſhromadži Reichart ſwój zyly dom a ſpěwaſche ſ nimi, a wuczita jim ſtam ſe ſtareje domjazeje biblje, kotrejž bē hijo jeho njebohi nan jako wyžeko wazene herbſtwo dostał, a modlitwu ſ Habermanowych abo ſe Starkowych modlerſſich knihow.

Tak bē jo cziniš, po tym ſo bē ſo nanowej ſmijercji hospodařſtwo na ſo wſacž dyrbjal a žona, kotrejž bē do ſwojeje khěje wjedł, bē w tutej kaž we wſchěch druhich węzach ſ nim jena wutroba a jena duscha. Teho běſchtaj ſo džeržaloj w dobrých dniach, kotrejž běſchtaj hromadže mókoj, a na tym běſchtaj ſo požylníkoj w najczeszchim czaszu, kotrejž bē jimaj wobradženy, jako Kneſeſ jimaj psches ſku khorosz ſchtyri džecz i wot wutroby wotrohnu a jeno najmłodscheho ſyna jimaj wostaji, jeju Wilhelma, kiž, runjež ſlabo džeczo, tola k jeju wjeſeleje ręczki powodżenej ſuku mjeſowaſche. Tale ſ blakami ſ hudej wolschinu wobroſczena ležesche psched wocžomaj tych, kiž w khłodnizu ſedžichu a bjeſ tym ſo ſ daloka požvula luboſnje wołaſche a ſ trawy ſchwercz ſo ſkłysczeſ dasche, czechnicu psches wutroby wſchelake ſony a myſle, kotrejž jenu bē Reichart ſan runje wuprajil. Teho ręcz namaka ſ hlowu ſiwanjom pschewodžane pschihloſzwanje pola wobeju poſlucharjow, kotrejž ſo ſ nim rjaneho wjeczora wjeſelischtaj. Jedyn, ſchwizny woſko 20 lét ſtarý pachoł, kē tak widomnje na nana podobny, ſo dyrbiesche jeho ſkódy na přenje wohladanie ſa jeho ſyna džerzecž. Hladzny ležachu czorne wloſy na hlowje, kaž běchu ſnanu junu pola nana, pola kotrehož drje nětk někotre ſchere wloſy bliſtu starobu pschipomjedachu; brunej wocži ſo ſweczischtaj ſ tej pscheczelniwoſcžu, kotrejž pola stareho muža jeho wulku wutrobnu dobrotu pscheradžesche. A byrnjež njeſožesche nichto na młodzenzu žaneje woſobneje rjanosče ſhwalicž, dha ležachu tola na jeho woblicžu tajka czistoscž, tajka dobrocžiwoſcž a tajka młodostna czerſtvoſcž, ſo njemóžachu na njeho hinač ſ nutruňm dobrym ſpodebanjom poſladač. To bē Reichart ſ Wilhelmu, kotrejž bē ſo, kaž hewak njedželu, pscheczel, móžemy praſicž jeho jeniczki pscheczel, pschitowaſchil. Pschetož wjeſni hózny njeſhachu ſ Reichart ſ Wilhelmu a wón ſi imi wjeye cziniež mécž. Hdz bē wón jimi pschepcbožny, dha czekasche ſ Wilhelmu ſ tewarzta, kotrejž ſo njemóžesche hinač ſwjeſelicž hacž ſ hawtowanjom a ſe ſhyui iecžemi. Namaka ſo jeno hiſhcze jedyn, kiž na tutym czerſtvenju žaneho dobreho ſpodebanja njemóžesche a tón bē mlynski ſ lipineho uſyna, kotrejž na wjeſnym konzu ręczka czerjeſche, kotrejž ſuki Rodezanskich burow powodžesche. Tuton, ſ mjenom Ernst Brendel, bē wyžoko ſroſeženy, rjanu młodu muž, na kotrejž bē

ložko widżecž, ſo ſpody kudžerjaných wloſow wyžoko ſečzaze myſle wylachu a kotrejž ſo ſ joſneju módreru wocžow někaſta hordosz a ſažaklosz ſweczischtaj. Wón bē hijo dlehe hacž jene lěto w Rodezach a hdz njebych ſ Reichart ſo ſ jeho powiedanja wjedžili, ſo je pobožna macer jeho w požeczioſcž a napominanju ſ temu Kneſej horje czohnyla a jeho ſ wjele modlitwami a ſyſami ſwojemu ſbóžnikoj poruczilo, hdz jeho pschi ſwojim ſažnym wumrjecžu jako ſyrotu ſawostaji, dha móžachu ſ jeho waschnja jaſnje doſcz widżecž, ſo zyle hinaſche jadro w nim teſesche, hacž w lóhkoſmyſlnych, hrubych a lóſych wjeſnych paſołach. Tež wón nimale kóždu njedželu ſemſchi khodžesche a ſo rad na ſhutnych roſréczenjach wobdželi — tak bē ſo ſ Reichart ſ Wilhelmu hromadže namakał, a jako bē hakle teho starscheju ſeſnał, katrajž jemu w ſwojej pscheczelniwoſcž jeho doſko hijo njeboheju starscheju ſaſtupiſchtaj, njeprachowasche nimale žane njedželske popołdnje w Reichart ſ hieži, hdz bē rad widženy hóscz. Reichart ſan drje měnesche, ſo požnoſcž pola Ernsta Brendela hiſhcze hľuboko doſcz we wutrobje njeſedži a ſo je ſ wulkho džela derje nauſknjene waschnje, hacž dotal bjes mózneje ſprawnoſcž — tola bē ſjawnje widżecž, ſo ſo czim dleje czim wjazy wo ſbóžnoſcž ſwojeje dufche ſtara. A to, měnesche ſtarý, je tola hľowna węz.

Wobaj młodzenzaj wopominoschtaj te ſklowa, ſ kotonimiz bē ſtarý ſan ſwoj hněw wuprajil, kaž ſo to husto ſta, hdz wotwyczenje njedžele w ſwojej bliſkoſczi, w ſwojej woſadze widžesche, kotrejž bu tola tež čiſte Bože ſklowo předowane a katrajž wolu ſylnego a ſurowego Boha ſnajesche. To bē jara wulka hoſoſcž ſa ſtareho, pschetož wón djerzesche ſo ſobu ſamolwiteho ſa ſadžerzenje ſwojeje woſady, ale tak husto hacž w roſréczenju ſe ſwojimi ſuſodami a wjeſnimi ręcz na to pschijesecž čzvſche, tuczi wotym nicjo wjedžecž a ſklyſczeſ njeſhachu. Wosta wſcho kaž je bylo a jemu nicjo wyschſche njewosta, hacž ſo dyrbiesche ſam ſwoju ſrudobu n escz, hdz ju njeſjewi, kaž dženſa tym ſwojim. Bé czicho w khłodnizu, doniz Ernst njewotmolwi: Haj, nano Reichart, horjo je wſchudzom po ſwecze. A hdz woſebje na to hladam, kaž wjele jich wotpadnje a tajka bjeſbóžnoſcž ſo njedželu ſjewi, potom móž ſebi derje wujaſnie, ſo je tak mało ludzi, kiž moja mér a poſoju w wutrobje. Kož czinisch, tak ſo czi dže, praſi pschi ſklowo, a ja ſebi myſlu, ſo ma prawo.

To wěrju tež, džesche ſtarý ſan, ale jeno, hdz jo prawje roſymisch. Haj, Ernst, je wjele pschi ſklowow, kotrejž bu wěrnoſcž a ſažo wjele, kotrejž bu ſka, ſa tym hacž je ſroſymisch. Jedyn namaka ſi mi wſchelake ſornjatka czistego ſkota, drugi czim to ſam ſne ſklowo k pschikryžu ſwojich hréchow a ſwojich žadoſcžow. Tak ma ſo tež ſ tuton pschijekowom. Je wěrno, hdz ſ njeho to ſame roſymisch, ſchtož ſwí. piſmo wuprajil ſe ſwojim: „Bjeſbóžni nimaja žaneho mera“. A tak ſy ty je derje měniš. Ale hdz by něchtó wěricž čzvſ, ſo dyrbj ſeno czeſne a prawe ſiwnjenje wjescz, ſo njeſměje potom jenož dobre ſwědomnje pschecžiwo Bohu a czlowiekam, ale tež w wſchem naſtupanju ſwoje a derjehicze, kaž ſelko ludzi ſebi myſli — to by drje mylene bylo.

Haj wſchaf, Ernst napſchecži, a čzvſ tola měnič, hdz by Boh woprawdze prawy bjeſ čzvſ, po tom dyrbjal tola tym, kiž čzedža jemu rad ſklyſczeſ, tež psched druhimi dobrotu wopokasacž.

Hdž by nón čzvſ prawy bjeſ, dha dyrbjeli my wſchitzh kónz wſacž, pschetož psched nim njemóže ſo žane czeko ſhwalicž. Schto dyrbjal ſ nami bjeſ, jeli ſo njeſmeli ſo jeho hnadle domericž. A to ty derje wěſch ſe ſwiateho piſma, ſo kohož tón Kneſeſ ſubo ma, teho wón powucži, wón hloſta pak ſkódeho, kotrehož ſa ſyna horje woſmje.

Haj, džesche Ernst, to je něchtó, ſchtož hiſhcze prawje roſymicz njeſožu. ſſebi myſlu, hdz my po najlepskim wjedženju a ſwědomnju ſwoju wiñowatoſcž czinimy, potom njeby ſo nam Boh ſe hiež dacž móh.

To je, džesche na to Reichart ſan, tajki kruch ſtareho naturſkeho czlowieka a czelnia hordosz. Hladaſ ſo, ſo ſo ſ tym njeſiſbasch — czlewska wutroba wumyſli ſebi pucž, ale tón Kneſeſ wjedže ſam jeho khód. Tež tym, kiž ſo ſa pobožnych džeržimy, je praſene, ſo mam ſches wjele ſrudobu do Božeho kraſtwa ſanč. A czi, kiž ſam ſches ſrudobu poſluty na tuton pucž pschi ſczeſ nochzedža, czi dyrbj ſches ſchijz a domapytanje wuknycž, ſo cze noſ Boža debota k pekuſci dočzahnyč.

S tym stanu, ſo by, kaž kóždu wjeczor czinieſche, hiſhcze weſko dwora a psches hródze khodžo hlaſač, hacž tež je wſcho w dobrym rjedże. ſ Wilhelmu pak a Ernst woftaschtaj hiſhcze hromadže ſedžo, bóry ſo duschnje roſréczenjo, bóry ſažo na te wotwjeſneje haſy ſo ſim klinčaze ſynki poſluchaj. (Poſractwowanie.)

Biesbóðin oscej fozialdenu frati je.

Š twojego rta budżu ja cze! (Łuf. 19, 22.)

Kölszfe dżelacżerſfe nowinħ (1890, čj. 52) piňaju: „Lad nje budże koo pſdhes żane bħadu wo fſħeſċijsfej poġġi u fħo djerjeċi dacż, kwoje puta rošlamacż.”

Bo frwi nam wonjenje napsděcžiwo czechnje se sozialdemokra-
tiskich spěwov, hdyž bo w Zürichskim spěwniku wo tym rěči, so
dyrbi bo „dženžnijski porjad w frwi tepicž“ abo

„něčjíšche mješt, fiž ſu czechnjene, dýrbja padnycé; pſches
frej a rošpadanki chzemý hicé a ſamo freipſchelcža ſo njebojecé,
hdyž je trjeba“ abo

„rošbicje nječjowſku ſchlaſtu, ſo frej hač ſ njebjeſam ſēta!”

Wąt po tajkim widżimy, so ſu njezjlowiſſe ſkutki, fotrež ſo w lěcze 1871 w Parisu ſtawachu, tež poſa naš móžne, dofeſz ſu ſpodobanje němſkich ſozialdemokratow dawno hžo namakaſe. „Šſu toſa” — po ſłowach ſozialdemokratu wot 15. měrza 1883 — „prěnja reboſuzija, w fotrež je ſo džěłacjerſki ſtaſt jako tón ſtam pſchipóſnał, fiž móže cžlewiſſe towařſtwo do praweho porjada pſchiniſtečž”.

Rak woni to czinja, spóśnawamy s teho, hdvž ſo dopomnimy, ſo tamni arzybifkopa w Parisu a wyżokodostojneho, pſches ſwoju dobroćiwosć ſo wuſnamjazeho fararja pſchi zyrki ſwj. Małdleny a dwaj a ſchęſczdzeſat widżennych muži duchownſkeho a drugich ſtawow w dworje jaſtwa „La Requette” ſatſelichu, ſo jich czeka woſhidźichu, ſo mužow t temu poſtajichu, tak mjenowanych Petroſeurſ, kotsiž dyrbjadu najrjeńsche twary ſapalicž. Wiele rjaných ſjawnych twarjenjow ſo tehdom ſpali; jenož mało móžesche ſo jich ſdžeržecž. Hdvž njeſhu wſchitke zyrki do powětra ſleczale a zyſe město Paris ſo ſpalisko njeje, tamni paſerjo a mordarjo žaneje ſaſlužby na tym nimaju, woni běchu wſcho na to pſchihotowali, ſo móhſe ſo wſchitke jich bjesbóžne wotpohladu wuſwjeſcž.

W hibantu sa wólby na rajdstag drje „Düsseldorfske džělačjeŕske nowiny” wuprajichu, so tamne žałostne ſutki w Parisu ani wot tak mjenowaneje „Kommuńy” wobsamkñjene ani wot njeje wuwjedżene njejsu. Pſchecžiwo tajfemu khróblemu njewérnemu wuprajenju njech to f rošjaſnjenju ſkuži:

W lěcje 1874 w Londonje cíjischcžane pišmo wuńdje, w kotrymž
šo wosjewjenje wot najsnacžiſčich a najſławniſčich ſtawoſ „Re-
muny“ namaka, w kotrymž tucži ſlóſtnizh bjes wscheje haniby šo
ť tamním bjesbóžným ſtutkam jačo wot nich wuwojedženým wuſna-
waja. Naojrjedy ſu wulzhy roſhorjeni pſchecžiwo wschitkim
„poſoježnym“, fiž ſu, dokelž ſo na nich ſpuſchecž njemóža, hórschi
hacž ſjawni njepſchecžesjo, fiž „njeſroſumja, ſo je revoluzija (po-
wróćenje) tón prawy pucž čłowjestwa ſ temu fónzej, kotryž je
jemu wot historije a pſchirody (natury) wotthyknjeny“.

A potom dale wo nich rěka: „Woni njewjedža, abo tola tak
czinja, faž býchu njewjedželi, so runje hafle na pschifašnju Komuny,
fotraž hacž do pošlednjeho wófomiknjenja s lúdom sjednoczena
wosta, — ſu ſo popio a žandarmy ſkónzowali a wóhnje faſožaſe.“

Woni wo ſebi praja:
„Schtož naß naſtupa, dha mamy my ſtwój džel na wſchitſich
tých ſchtraſach, fotrež ſu doſtali ludowi njepſcheczeljo, a na ſpalenju
wſchitſich tých twarjenjow naß podcziſcheczoſebo kniežerſtwa.”

Hdyž mi nětko věří, že naši sozialdemofratoji s tamními školníkami s frivoju vomašanty mi w bratrówskim towarzstwie steja, dha mamy tola njeponalny doposa, fakt bježbóžni ſu sozialdemofratojo.

27. meje 1871 w Zürichu wuſhadżaze ſozialdemokratiffie nowiny hladajo na tamne njeſutki w franzoſkim hłownym měſcze wupraja: „Nětcijscha forma revoluzije, Komuna, padnje faž cjele martrarja, ale reboluzijske myſle woni moricj njemóža. . . .” Hdyž tež nětko na rowach ſabitnych revoluzionarow a na bo furjaznych roſpadankach w Pariſu njeczlowſfe wójsko dobyczerſfe ſteji, ſo by ſažo staremu, hnijazemu człowiſkemu towarzſtwu pucž pſchihotowaſo — podcziszczenju njeprawdoscze a njeczistoſcze je tola jenož hiſcze mało czaſa ſpožczenie; a ſchtož ſo nětko ſtawa, je požom tych wichorow, fotrnyž pſchichod w ſwojim klinie nieſe.

Ludowy stat tehdom pišasche: „My ſmū pſchesjne ſ Kommuńu; my ſmū hotowi, kóždý cjaś a pſchecžimo kóždemu jejne motpohlaď ſastupowacž.”

W rajchstagu ſo Bebel wo Kommunje tak wupraji: „To je jenož małe wojowanje do prèdka póßłanych póstnow, fotrež junu džělacžerjo pschečžiwo wschitkim hrodam muwiedu.“

W tutym lecze w mjenje nemsich wotpószłanych na wulfej
shromadzisnje dzěłacjerow w podkopach dzěłacjer Schröder s Dort-

munda wěnz na rovnych tamnych jich skóscze dla satseleñch Kommu-
nardow położi. Ssobuwotpóßlanh Buni potom, so by tu wěz zyse
jaßnu scžinił, wupraji, so je ſo tutón wěnz w mjenje wschitfich
wotpóßlanhch, fiż běchu hacż na dweju tež pſchitomni, tam położił.
Komminh de "prędka" mafiomichu 26 mānie tuteha lěta rfska

Nowiny „do prědka” wosjewichu 26. měrza tuteho lěta psche-
prošchenje na džěłacžerſku ſhromadžisnu ſe vſchěch lúdow, ſo 16.
augusta w Brüſſelu ſchadžowazu. Psche proſchenje ſkóneči ſo ſ píche-
cžom: „Brüſſelska ſhromadžisna njech doſpořnu pschesjenofcz pschi-
njeſe, pschesjenofcz džěłacžerjow we twuſiedženju ſwojich myſlów:
ſo bý džěłacžerſki lúd poſnje ſwojeho prawa ſebi wědomny býl.”
K temu katholiske nowiny ſ prawom pschiſpomnja: „My mamy tu
ſ poſpýtom czinicž, twjerdže ſaſožene ſjednocženje „džěłacžerjow”
wſchitkich krajow Evropy ſarjadowacž, ſo býdu potom ſjawnu a
rozmýſlenu wójnu pschecžitwo naſhemu czlewíſkemu towarzſtwu ſa-
pocželi.”

Sozialdemokratojo niz jenož slobodzam Komuny pschihtošuju, ale tež nječilewskim anarchistam, fiz chzedža bjes safonjow a prawom živi bycž, so móže kóždu živu bycž, kaž chze, a czinicž, schtož chze, a bynjež najwjetša slobodž byla. Sozialdemokratojo drje přeja, so moja s nimi towarzstwo, ale wscho přeče nicžo njepomha. Anarchismus je džecžo sozialdemokratije, a se sozialdemokratiskich ſabadow su anarchistojo wurostli. Anarchista jenož tute sozialdemokratiske ſabady hacž do poředneho pišmifa pschewjedže. W ſwojim najnájschim pišmje elſaßſki ſapóřlancz na ſejmje, farař Winterer, wořebiteho rošdžela bjes anarchistami a sozialdemokratami njenamařa: „Ssu sozialdemokratojo, wot Marxa hacž na jeho wuzemzow, schto druhe?“

„Sozialdemokrat“ drje hněwne mysl wotpoře, so je won s anarchistami pschesjene. Ale kóždy frócz, hdvž sloč, wot anarchistow wuwiedžena, na ſwětlo pschińdže a ſlóstniſ ſo ſažudži, ſtejt na ſtronje ſažudženeho a ſvari na ſudnika. Tak rěčadhu te ſame noniný pschecžimo wotpawjenju tamných anarchistow w měscze Chicago. Woni praja, so chze tamne wužudženje zyšty džělacžerſti lud trjedhicž.

Hac̄ runje d̄ziedža sozialdemofratojo wuprajeni njepſchecželjo anarchistow byc̄, tola wodžerjo němſkich sozialdemofratow, Bebel, Grilleenberger, Liebfnecht a Singer na sozialdemofratiscej ſhromadžisnje we Wrótſławju próſtwu wo wobhnadženie tamnych ſnatnych amerikanskich ſlóſtnikow wotpóźlachu. (Pofracžowanje.)

(Bofraczowanie.)

Niemóżem też mi to trzebać? Hdyż bě wójna 1871 dobyta, naſch njeſapomnith thěžor něſchto mužow, fiž běchu ſo we wójnię wuſnamjenili, na hoſcžinu pſchepron. Hdyż bě hoſcžina nim, wón ſi kóždym hoſcžom někotre pſchecželne ſłowa porěčja a duž ſo tež ieneho wopraſcha: „Nětko mi junfrócz prajeże: Kaf ſebi to wujaſnicže, ſo je ſo to wſcho mi radžiło? jaſo by prajiež chžył: ja tola w ſwojej starobje ſebi njeiſhym wjazh na to myſlicž móht, hiſhczę na thěžorski trón ſtupicž a tajfu wójnu dobycž.“

„Hóscż wotmolwi: „Majestoscż, to móże b̄o lóhko prajicż.”
„Lóhko?” wotmolwi khějor; „mójecże dha mi pschicżinu
prajici?”

„Hóscž notmolswi: „To ma wořebje tſi pschicžin.“
„Tſi pschicžin?“ ſo khežor wopraſda, „ja lědy jenu wěm;
ale vracié mi te tſi!“

„S prěnja“, praji tón hóscž, „ma Wachha Majestoscž herb-
stwo żochnowanja ſwojego pobožneho, bohabojaſneho nana a ſwo-
jeje pobožneje maczerje a wo tajſich džecžoch piſane ſteji: Ranowe
požochnowanie twari džecžom fhěže. (Sir. 3, 10). — S druhą je
Wachha Majestoscž ſe Šwojim wójskom njeſena byla wot nutr-
nych modlitwów wjele tybažow Šwojich wérjoznych poddanow a
wo tajſich piſane ſteji: Bróſtwa praweho wjele ſamóže, hdvž je
ſprawna. (Jaf. 5, 16.) — S tsecža je Wachha Majestoscž ponizna
doſcž, ſo ſpóſnaje, ſo je ſo Wam to radžiło; Wy dobycze niz ſebi
ſamym, ale temu knjesej pſchípiſacze, a wo tajſich piſane ſteji:
Bonijnym dawa Bóh hnadu.“

Nad tutym wuprajenju bo khějor wulzy swježeli a swojemu hoſczej praji: „To bo mi jara ubi, schtož mi wý tu prajicže; to dýrbi frónprhñz tež klysfhecz! Bžedricho”, wón jeho ſamoſa, „pój jow, daj ſebi wot teho fnjeſa powjedacž, schtož je mi runje prajíš, to móžesč trjebacž.”

Njemóžem tež my to trjebacž? Trojake ſebi tudy ſpomjatkuji: 1. Džerž Bože faſnje, woſebje tu, fiž ma ſlubjenje. 2. Budž woſtaju w modlenju. 3. Woſtań — w ponižnoſćí. Potom žohnowanie najwyſchſcheho njewuwoſtanje.

Šak je pobožna evangelska schwalečja na hłownej shromadzisnje Gustav-Adolfsskeho towarzstwa sa swoju wožadu wulki dar luboſcze dobyła.

Pschi hłownych shromadzisnach Gustav-Adolfsskeho towarzstwa je waschnie, so sa tón wulki dar, kotrež bratrowska luboſcz kudsonym evangelskim wožadam poskiezuje, so tsi potriebne wožady mjenuju, bjes kotrymž so potom ložuje. Tak budže tež lětza sažo w Shorjelu. Wę na hłownej shromadzisnje lěta 1886, so wulki se wschęh pödlanskich towarzstwów nasberany dar wot 18,000 hrivnow na khudu wožadu Branizy pola Leobschüza w Hornjej Schlesynskiej padže. A sa to mējescze so tale czechko-němska wožada pschede wschém prawje japoschtoſkemu listej s zález wutrobu wérjazeje schwalečje s mjenom Maria Suchanekz džakowac̄. Wę to list, kotrež bę wona w mjenie swojeje wožady 24. juliia 1862 w czechské ręce na kralowske konsistorstwo w Wrótsławiu pišala, w kotrejž swój wutrobný džak sa pschipóſlanje přenjeho duchowneho wupraji. Tón žamý doby wschitke wutroby sa tule wožadu a je jaźne swědczenje, kajka evangelska swěrnoſcz a kajke pōsnacze biblie so husto bjes naschimi bratrami w roſpróſchenju namaka. Tutón list pak ma so pschelozeny tak:

Wysokodostojni, w Bosy pobožni, wysokocžeszeni
pschecželjo a dobrocžerjo!

Duchowni Wózjo!

Hnada budž s Wami a mér wot Boža Wózja a wot naschego Křesla Jeſou Chrysta! W sprawnoſci naschich wutrobow a w luboſciž ſmy my wschitz, kij w Branizach bydlimy, t. j. zyla evangelska wožada, ſebi pschedewſali, noschemu knjesej superintendentej a zálezmu konsistorstwu, hđežkuliž bydla, wutrobný, swěrny džak prajic̄. A duž so Wam džakujem sa hnadi Božu, kotrež nam data je, so ſmy we wschęh wězach wobohacženi a so je Chrystusowe swědczenje bjes nami wobhwědžene, tak so na żanej wěznej żaneje nusy nimam a njetriebamy wjazy ſkoržic̄ a ſdyhlowac̄ dlo tradanja Božeho ſłowa, dokelž jo cziste a psches wschu měru manu. Ach, kaf njedýrbjeli my so tež wutrobnje džakowac̄ sa tutón drohi poſkład, hdyž so ſaintzenych čaſow dopominimy, jako naschi wózjo někotre mile pacžowac̄ dýrbjachu k poſluchanju na Bože ſłowo. Tež dopominimy so jara derje na to, ſchtož bę so něhdyn ſtaſo. Psched něhdje 28 lětami džechu w hodownym čaſu ludžo do Röžnizow kē mſchi, dokelž bę rano jaźne wjedro. Poſdžischo ſběhny ſo mózny wětr ſe ſněhom, tak ſo ſemſherjo dla hrožozeho stracha domoj pschic̄ njemóžachu a w ſužodnych wžach pschenozowac̄ dýrbjachu; ſamo hižo w naschej wžy dýrbjachu někotſi pola pschecželov hoſpodowac̄, dokelž njemóžachu dale hic̄. Wéchu dla Bžeho ſłowa do ſmíertneho stracha pschischli, a hdy by ſmilnoſcz Boža jich njesadžeržala, bych u wschitz ſónz wſali. Někotſi ſ tutých ſu hižo wužnili, a hdy bych u něk ſažo wožiwili, ſchto bych u prajili! Njebych ſo dla pschemenjenja džiwali a ſo Božu ſ wutrobu džakowali? Pschetož jako my wo tym ſlyſchachm, ſo dýrbudchowny k nam pschic̄, džesche kóždy: Ach Božo, ſchtož budže to widžec̄! A hlaſ, my ſmy jo widželi a džak budž Božu, ſo je naschu modlitwu wuſkyſhal a ſo nasche pokorne wołanie a ſdyhlowanie psched nim potajne wostało njeje, kaf ſwj. Jakub praji, ſo modlitwa praweho wjeye ſamóže, psches njebjieſa dže a ſo próna njewróči, ale ſ bohatym žohnowanjom dele pschindje. Tak je tež Bož tón Křesla na naš poſladaſ a je wutroby wjeye duchownych k nam wobročiſ, kij w ſczerpnosciž běhanje a bědzenje dokonjeja, poſladujo na ſapocžerja a dokonjerja wěry, na Jeſuſka, drohe ſymjo na rolu cžlowěkich wutrobow roſkhywaju a poſkłady ſa njebjieſa ſhromadzeja, kotrež ani mole ani ſersaw njeſkaly ani paduſchi ſa nimi njekopaju ani te ſame njeſkanu. Ma to chzemý w ſczerpnosciž čaſakac̄, pschetož njeby njeſudny był tón ſyje, kij chze hnydom po ſytwie žnec̄ a plód měcz a ſ plakanjom ſkorži: „Ach, ja ſym był a mojej wocži żaneho ploda njewidžitej?” „O hlypy”, praji ſwj. pižmo, „njemóžesči čaſakac̄ hac̄ ſa čaſu žnjoſ, kotrež budža tebi ſymjo ſhromadzic̄ a plód dac̄? Pschetož ſchtož cžlowěk ſyje, budže wón tež žnec̄ a ſchtož ſymjo Bože ſyje, budže tawſhynt króž a ſ wjeſeſoſcu žnec̄.” Dajcze nam čaſakac̄ na čaſu wulkich žnjoſ a budžemy widžec̄, kaf budža žnjeñzarjo, ſwjecži janđzelovo, nasche ſknopy ſběrac̄ do bróžnje njebjeskeho wjeſela. Tajke žně pschindu w nichorū a w nich budžemy psches měru bohacze žnec̄ ſa ſylsy, proſtwy, ſdyhlowanja, kotrež ſmy horje ſo Božu ſkali, a budžemy wscho dostaſ, ſchtož móžemy ſebi žadac̄, wuproſyac̄ a pschec̄. Duž je trjeba ſo k tajkim žnjam pschihoto-

wac̄, ſo móžemy wobſtaſ. Hdyž budže prawy ſedom ſdžeržany, hđe chze ſo bjesbóžnik a hřeſhník poſasac̄? Na ežož ſo ežlowiecžna wola ſloži, ſa to dyrbi tež ſiwy byc̄. Želi ſo njecha jako bjesbóžny wumrjec̄, dha tež njedýrbji jako bjesbóžnik ſiwy byc̄; ſchtož pak chze jako křeſcijan wumrjec̄, dyrbi tež jako křeſcijan ſiwy byc̄; tón pak je jako křeſcijan ſiwy, kij je tak ſiwy, jako by dženža wumrjec̄ dyrbjat. Šklužownik dyrbi pschezo hotowy byc̄, hdyž jeho knjies jeho woła. Sbóžny tón wotrocžk, kotrehož tón Křesla pschischedſchi namaka, ſo wachuje; wěſcze budže jeho na jeho zyłe ſamóženie ſtajic̄. A tak proſhym ſa Waſ, duchowni wózjo, a ſa zyłe konſistorſtwo, kij wſcho ſarjadujecze, ſo tón, kij je we Waſ ſapocžal tón dobrý ſluk, by jón tež dokonjal na tón džen ſesom Chrysta. Pschetož ſly khodži woſolo ſe ſudobjom, poſnym wody, a hđež ſchřicžku ſlabeje wěry wuhlada, chze ju wobkrjepic̄ a domoric̄. Ale my ſo ſ profetiskim ſłowom troſhujem, kij praji, ſo wón njebudže naſemjenu ſcženu dolemic̄ a ſehliw ſužoh ſuhaſnyč. Duž poſylnic̄ ruzy wopuſhčenych, cžinice twjerde ſolena ſabkath. Budžce ſylni a njebojcze ſo, pschetož Waſch Bóh ſhwata k pomožy. Wón dawa ſpróznyム možy a temu, kij žaneje nima, nowu ſylnosc̄. Wón woła k ſebi wschęh poſutnych a njeſazpi žaneho, pschetož praji: „Wy wschitz, kij ſcze ſac̄ni, pójce ſe ſwodze atd. Wrócz ſo ſažo, wotpanjeny Iſraelo, dha njecham moje woblicžo pschecživo wam pschemenic̄.” A ſažo praji wón: „Pójce ſem ſe mni wschitz —. Strowi njepotrjebaju lekarja, ale ſhori. Eſym pschischoł, hřeſhníkow k poſueze wołacz a niz prawych.” — Duž ſhwalcze teho Křesla wschitz, kij na ſemi bydlicze, pschetož wón je dobrocžinu a jeho dobrota traje wěcznje. ſhwalcze jeho wschitke ludy a wschitke jeho wójska. ſhwalcze jeho ſlónzo, mežazo a wy jaźne hweſdy, tež wy hory a wy hórfi a wschitke ludy; wy ferschtojo a wschitz ſuđnizy na ſemi, wy mloždzenzojo a wy holzy, wy ſchědžiwzy ſ džěžimi, ſhwalcze Křeslo mieno. Kóždy duch ſhwat Křesowe mieno! Hallelujah!”

A tak ſaplaſz Wam Bóh ſe ſwojim žohnowanjom ſ njebjieſ ſa wschitke Waſche džela a czini mježke Waſche wutroby, ſo Wy naš hřeſhce dale wodžicž móhli ſa Waſchej pomožu a mér Boži, kij je wychiſchi hac̄ wschitkón roſum, wobarnuj Waſche wutroby a myſle w Chrystuſu Jeſuſu, naſchim Křeslu. Hamjen. Budžce božemje, Wy naſchi najlubſchi pschecželojo a bratřja w Chrystuſu, hac̄ ſo pola njebjeskich wójskow ſažo naſakam ſa ſ nimi Boža wěcznje ſhwalimy; tak doſlo pascze ſtadlo Bože, kotrež je pola Waſ, a hdyž budže ſo ſjewicž wychiſchi paſtýr wschęh ſtadłów, budžecze njeſachodnu krónu ſražnoſce dostac̄.

Tak daloko naſch list. Němam prawo, hdyž prajachmy, ſo je prawje japoschtoſkli list, piſany ſ japoschtoſkej wěru, možu a ſuboſcžu? Tamna Marja Suchanekz pak, kotrež je jón piſala, bę tehdyn 36 lětna khuda ſchwalečja, ſlaba a mała po ſwonkownym; jejny nan bę podjanſki, halle poſdžischo ſtupi wón, kaf bę ſebi wona ſ zylei wutrobu žadala, k naſchej žytkwi. 25. měrza 1871 je wona $44\frac{3}{4}$ lět ſtará w měrje wužnyla.

Tajkich duchow pak, ſahorjenych wot kražnoſce naſchjeje evangelskeje wěry, budžesč na wjese ſtronach w roſpróſchenju lohko wjazy naſakac̄. Tim woſebje chze Gustav-Adolfsske towarzſtvo, jim chžychu dny džakowneho ſwědczenja a wuradžowanja w Shorjelu ſlužic̄. Hac̄ je to njeužitny ſluk?

19. njedžela po ſwj. Trojizy.

Njedžela	Mateja 9, 1—8.	Ephesijich 4, 22—28.
Pónđela	1 Samuela 10, 1—16.	1 Timotheja 6, 11—21.
Wutora	= 10, 17—27.	2 = 1, 1—7.
Serjeda	= 12, 1—25.	= 1, 8—18.
Schtwórk	= 13, 1—14.	= 2, 1—10.
Pjat̄	= 15, 7—31.	= 2, 11—18.
Ssobota	= 16, 1—13.	Psalm 34.

„Pomhaj Bóh” je wot někto niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschęh pschedawńjach „Sſerb. Nowin” na wžach a w Budyschinje dostaſ. Ma ſchitwórcz lěta placzi wón 40 np., jenotliwe čiſla ſo po 4 np. pschedawaju.